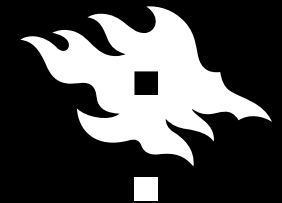

TEATTERITIEEEN, MUSIIKITIEEEN JA ESTETIIKAN TUTKIMUS TURVATTAVA KOULUTUSVASTUULLA ■

Nykyisellä kehityskululla Suomi ei täytä sitoumustaan Unescolle

Hanna Korsberg, teatteritieteen professori, Helsingin yliopisto
Susanna Välimäki, taiteiden tutkimuksen professori, Helsingin yliopisto

HELSINGIN YLIOPISTO

Tiivistelmä

Suomi hyväksyi Unescon yleissopimuksen aineettoman kulttuuriperinnön suojelusta vuonna 2013.

Suojelun keskeinen kohde on esittävä taide: musiikki, teatteri, tanssi, sirkus ja esitystaide.

Suojelutyö edellyttää tieteellistä tutkimusta ja asiantuntijakoulutusta teatteritieteessä, musiikkitieteessä ja estetiikassa.

Nämä uhan alla olevat tieteenalat on turvattava Helsingin yliopistossa, jotta Suomi täyttää sitoumuksensa Unescon yleissopimukseen.

Kolme tiede- ja korkeakoulupoliittista keinoa veloitteen täyttämiseksi

Suosittelemme vertaisarvioituun tutkimukseen perustuen kolmea tiede- ja korkeakoulupoliittista keinoa:

1. Vastuutahoina toimivat tieteenalat nimetään ja niiden resurssit turvataan Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutusvastuuasetuksella: teatteritieteen, musiikkitieteen ja estetiikan tieteenalat sisällytetään Helsingin yliopiston koulutusvastuuseen.
2. Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämään aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmään sisällytetään teatteri- ja musiikkitieteen asiantuntijoiden edustus.
3. Perustetaan koordinoitiryhmä, joka valvoo sopimuksen toimeenpanoa ja parantaa sen kansallista koordinaatiota. Koordinoitiryhmä koostuu Opetus- ja kulttuuriministeriön, Museoviraston ja vastuutieteenalojen edustajista.

Esittävät taiteet aineettomana kulttuuriperintönä

Esittävät taiteet on yksi viidestä aineettoman kulttuuriperinnön ydinalasta. Esittäviä taiteita ovat musiikki, teatteri, tanssi, sirkus ja esitystaide. (Unescon yleissopimus 47/2013.)

Sopimusosapuolien tulee edistää esittävien taiteiden tieteellistä tutkimusta ja hallinnoinnin koulutusta, joka on edellytys museo- ja arkistotyöhön. Tätä tehtävää toteuttavat teatteritieteen, musiikkitieteen ja estetiikan tieteenalat.

Helsingin yliopiston kansallinen erityisvastuu

Suomessa vain Helsingin yliopistossa on teatteritiede ja estetiikka sekä erityisesti suomalaisen musiikin tutkimukseen erikoistunut musiikkitiede. Vain Helsingin yliopistossa voidaan koulutus ja tutkimus toteuttaa yhteistyössä pääkaupunkiseudun kansallisten taidelaitosten ja kulttuuriperintöorganisaatioiden kanssa.

Sopimuksen noudattamiseksi on ymmärrettävä ratkaiseva ero tieteellisen ja taiteellisen koulutuksen ja tutkimuksen välillä. Tieteellinen koulutus kouluttaa suojeluun tarvittavat kulttuuriperinnön tutkijat ja hallinnoijat sekä asiantuntijat taidekentän tukirakenteisiin.

Taiteilijakoulutus kouluttaa taiteilijat ja taiteen opettajat eli kulttuuriperinnön harjoittajat. Taiteellisella koulutuksella ei voida korvata tieteellistä koulutusta.

Siten Taideyliopisto ei voi toteuttaa tiedeyliopiston vastuuta esittävien taiteiden suojelusta aineettomana kulttuuriperintönä tieteellisen tutkimuksen ja asiantuntijakoulutuksen osalta.

Helsingin yliopiston tieteenalat ovat ratkaisevassa asemassa siinä, täyttääkö Suomi Unescon aineetonta kulttuuriperintöä koskevan sopimuksen velvoitteet.

Tavoitteiden ja toimien ristiriita

Sopimuksen ratifioinnin jälkeen tehdyt teatteritieteen, musiikkitieteen ja estetiikan resurssileikkaukset ja koulutussupistukset uhkaavat sopimuksen toimeenpanoa. Tämä todetaan myös Museoviraston (2024, 49–50) dokumenteissa ja Unescolle lähetetyssä kausiraportissa 2021:

”Viime vuosikymmenen aikana monet pienet aineettoman kulttuuriperinnön alat ovat olleet yliopistoissa ja korkeakouluissa supistusten kohteena. Esimerkiksi taiteiden tutkimuksen aloista teatteritieteen vastualueen (sisältäen teatterin, tanssin, sirkuksen ja esitystaiteen) sekä musiikkitieteen tutkimus ovat kaikki aineettoman kulttuuriperinnön ydintä. Oppiaineita on lakkautettu ja opettavan henkilökunnan määrää ja tuntiopetusta on vähennetty. Pelkkä opintokokonaisuus ei anna valmiuksia riittävään asiantuntijuuteen ylemmän korkeakoulututkimuksen tasolla eikä jatko-opinnoissa.”

Nykyisellä kehityskululla Suomi ei täytä Unescon yleissopimuksen velvoitettaan esittävien taiteiden suojelussa.

Helsingin yliopiston teatteritiede, musiikkitiede ja estetiikka ovat ratkaisevassa asemassa siinä, täyttääkö Suomi Unescon aineetonta kulttuuriperintöä koskevan sopimuksen asettamat velvoitteet.

Ratkaisu: siirrytään sanoista tekoihin

Suojelua koskevat toimeenpanosuunnitelmat korostavat riittäviä resursseja suojelutyöhön. Käännetään suunta heikennyksistä vahvistamiseen.

Samalla parannetaan suojelutyön kansallista koordinaatiota eri vastuutahojen tuottamien strategioiden, selontekojen ja toimeenpanosuunnitelmien välillä. Toisistaan erillisten dokumenttien sijaan luodaan yhteinen linja, jonka toteuttamista valvoo koordinoitiryhmä.

Turvataan tulevaisuuden asiantuntijatarve

Teatteritieteen, musiikkitieteen ja estetiikan lisääminen Helsingin yliopiston vastuualueiksi Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutusvastuuasetukseen turvaa esittävien taiteiden suojelutyön tutkimuksen ja koulutuksen keinoin.

Tällä toimenpiteellä Suomi täyttää sen Unescon aineetonta kulttuuriperintöä koskevan yleissopimuksen perustavan velvoitteen, josta tiedeyliopistot vastaavat: tutkimus, menetelmien kehittäminen ja asiantuntijoiden koulutus museo- ja arkistosektorille.

Yleissopimus velvoittaa Suomen turvaamaan tähän tarvittavat resurssit. Mikäli tätä ei toteuteta, Suomi ei täytä kansainvälistä sopimusta, jonka on allekirjoittanut 184 maata.

Aineettoman kulttuuriperinnön suojelutyön periaatteiden koordinoimiseksi ja toimenpiteiden seuraamiseksi on perustettava koordinoitiryhmä.

Lisätietoja tutkimuksesta

Politiikkasuositus perustuu vertaisarvioituun tutkimukseen:

Hanna Korsberg & Susanna Välimäki 2025. Esittävät taiteet aineettomana kulttuuriperintönä Suomessa: Tiedeyliopistojen vastuu, kulttuurisesti kestävä tiedepolitiikka ja taiteiden tutkimus. Teoksessa *Aineeton kulttuuriperintö: Käsite, käytäntö, politiikka*. Toim. Heidi Mäkelä & Outi Valo. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Julkaistaan 1.9.2025.

Muut lähteet

Aineettoman kulttuuriperinnön toimeenpanosuunnitelma 2024–2028. https://stmuseovirastoprod.blob.core.windows.net/museovirasto/Meista/Julkaisut/Aineettoman_kulttuurin_toimenpanosuunnitelma_2024_28_fi.pdf

Basic Texts of the 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. 2022 Edition. Paris: Unesco. <https://ich.unesco.org/en/convention>

Special Eurobarometer 562. Europeans' attitudes towards culture. Data annex February–March 2025. Euroopan komissio. [https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3364\(9.5.2025\)](https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3364(9.5.2025))

Kulttuuripoliittinen selonteko. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:55. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165946/VN_2024_55.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Museoviraston lausunto koskien taiteiden tutkimuksen opetusta Helsingin Yliopistossa 16.12.2021. MV/4/06.00.00/2021.

Suomen raportti aineettoman sopimuksen toteuttamisesta Unescoon / Periodic Report (Convention). https://stpiensivustotprod.blob.core.windows.net/aineeton/ICH_Periodic-Report-2022_final.htm

Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030. Toim. Mirva Mattila. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:7. Helsinki: Valtioneuvosto. [OKM-Kulttuuriperintöstrategiaesite-verkko-fi.pdf](https://okm-kulttuuriperintöstrategiaesite-verkko-fi.pdf)

HELSINGIN YLIOPISTON POLIITIKASUOSITUS | ISSN 2984-5734

Yhteystiedot

Hanna Korsberg
Professori, teatteritiede
Teatteritieteen tieteenalavastaava
hanna.korsberg@helsinki.fi
+358 50 415 5451

Susanna Välimäki
Professori, taiteiden tutkimus
Musiikkitieteen tieteenalavastaava
susanna.valimaki@helsinki.fi
+358 50 564 8183

Kuva: Red Nose Companyn ja Kansallisteatterin Aleksis Kivi (2022). Yhteistyökumppaneina Jyväskylän kaupunginteatteri, Lahden kaupunginteatteri, Kuopion kaupunginteatteri, Tampereen Työväen Teatteri, Turun Kaupunginteatteri sekä Kamariorkesteri Avanti! Valokuva: Cata Portin.

